

Rýchly komentár

Majú sa slovenské domácnosti lepšie ako české?

Zhrnutie:

- Cenová hladina porovnateľného koša individuálnej spotreby dosiahla v roku 2013 65% úrovne EÚ-28. Od roku 2004 SR skonvergovalo cenovú hladinu o 20 percentuálnych bodov (zo 45 %), pričom od roku 2009 sa cenová konvergencia v podstate zastavila. Cenová hladina v Českej republike bola skonvergovaná viac, keď v roku 2013 dosiahla 66,3% EÚ-28.
- Nižšia cenová hladina v SR je len z dôvodu výrazne nižšej cenovej úrovni cien bývania, zdravotníctva a vzdelania (ktoré nedosahujú 50% cenovej úrovne EÚ-28). Vo všetkých ostatných položkách máme ceny skonvergované viac ako ČR, stále sa však nachádzame pod priemerom EÚ-28. Jedinou položkou, ktorá výrazne prekračuje priemer EÚ-28 (dosahuje až 131%) je oblasť komunikácií (poštové služby, služby mobilných operátorov, roaming, internet..), kde sú slovenské ceny porovnateľných tovarov dokonca vyššie ako v Rakúsku a v Nemecku.
- Ceny potravín a nealkoholických nápojov dosiahli na Slovensku 88%, čo je podobné ako v Rakúsku (relatívne nízka cenová úroveň v porovnaní s priemerom krajín EÚ28 je v Poľsku 62%, čo však môže byť ovplyvnené aj inou kvalitou potravinárskych výrobkov).
- Objemovo reálna individuálna spotreba na obyvateľa Slovenska v parite kúpnej sily v roku 2013 dosiahla 73 % priemeru krajín EÚ-28 a úrovňou sme predbehli Česko (o 1 %). Stále je to však len trochu viac ako polovičná úroveň spotreby rakúskych a nemeckých domácností.
- Od roku 2004 individuálna spotreba skonvergovala o 18 percentuálnych bodov (z 55 %). Individuálna spotreba v parite kúpnej sily dynamicky konvergovala v období 2004 až 2009 pod vplyvom rastúceho prílivu priamych zahraničných investícií (ktoré boli kľúčovým faktorom na rýchlejšiu rast produktivity práce v porovnaní s krajinami EÚ). Dynamický rast produktivity práce podporený zahraničným dopytom po domácich tovaroch vytvorili priestor na posilňovanie výmenného kurzu voči euru, rast miezd a kompenzácií. Rast miezd a HDP sa prenášal do postupnej konvergenencie individuálnej spotreby. V období po roku 2009 sa konvergencia individuálnej spotreby utlmila.
- Pokračovanie ďalšej konvergenencie individuálnej spotreby a HDP bude pozitívne ovplyvňovať naakumulovaná vysoká produktivita práce, avšak jej dynamika bude závisieť aj od prílevu ďalších priamych zahraničných investícií. Tieto faktory by tak mali vytvoriť priestor na rýchlejšiu rast miezd a zamestnanosti, s pozitívnym vplyvom do proces konvergenencie.

Na základe údajov zverejnených v júli 2014 Eurostatom **cenová hladina** porovnateľného koša aktuálnej individuálnej spotreby (AIC) **v roku 2013 na Slovensku dosiahla približne 65 % úrovne priemeru krajín EÚ28**. Z regionálneho pohľadu pri porovnaní s okolitými krajinami Slovensko vykazuje tretiu najvyššiu úroveň cenovej hladiny po Rakúsku a Česku. **V rámci krajín V4 má tak Slovensko druhú najvyššiu cenovú hladinu** aktuálnej individuálnej spotreby porovnateľnú s hladinou v Česku. Cenové hladiny sú relatívne skonvergované u obchodovateľných tovaroch (napríklad potraviny, odevy a obuv). Málo skonvergované sú ceny zdravotníctva, vzdelania a ceny bývania.

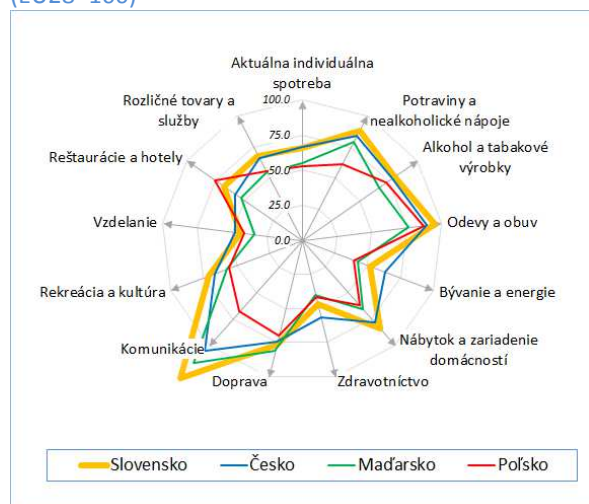
Porovnanie cenových hladín jednotlivých krajín (priemer EÚ28 v roku 2013 = 100)

	EÚ 28	krajiny V4					
		Rakúsko	Nemecko	Česko	Slovensko	Maďarsko	Poľsko
Aktuálna individuálna spotreba	100.0	121.6	101.4	66.3	> 65.5	54.7	53.1
Potraviny a nealkoholické nápoje	100.0	89.8	107.9	83.8	< 88.3	79.6	61.6
Alkohol a tabakové výrobky	100.0	98.8	89.7	77.7	< 79.7	66.3	73.2
Odevy a obuv	100.0	96.7	102.5	89.2	< 95.1	76.3	87.2
Bývanie a energie	100.0	111.0	106.1	63.7	> 51.7	42.6	39.5
Nábytok a zariadenie domácností	100.0	133.2	98.1	77.9	< 83.6	65.6	62.0
Zdravotníctvo	100.0	103.9	100.1	56.6	> 47.0	40.0	41.5
Doprava	100.0	101.5	102.9	74.6	> 76.2	81.0	69.7
Komunikácie	100.0	110.4	83.6	104.7	< 131.1	116.4	67.5
Rekreácia a kultúra	100.0	159.6	103.1	66.5	< 71.1	57.5	55.5
Vzdelanie	100.0	106.0	108.8	47.9	> 44.1	34.1	41.1
Reštaurácie a hotely	100.0	111.2	97.5	57.9	< 67.9	53.0	75.2
Rozličné tovary a služby	100.0	98.8	99.4	65.8	< 68.2	54.5	55.9

Zdroj: Eurostat

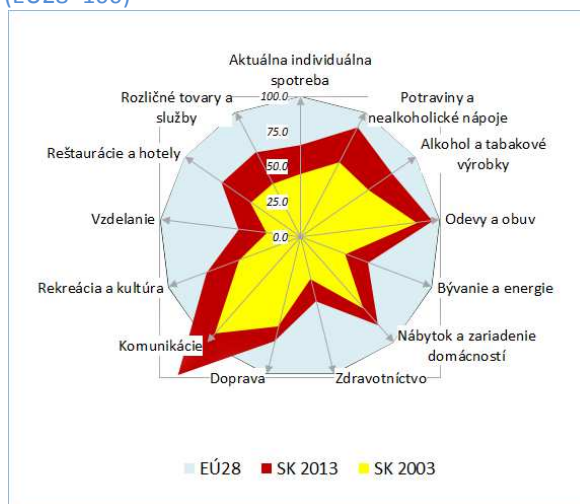
Zaujímavé je porovnanie s Českou republikou. Celková cenová hladina je v Česku v porovnaní so Slovenskom vyššia viac menej len vďaka vyššej cenovej úrovni cien bývania, zdravotníctva a vzdelania.

Porovnanie cenovej hladiny v roku 2013 (EÚ28=100)

Zdroj: Eurostat

Vývoj cenovej hladiny individuálnej spotreby (EÚ28=100)

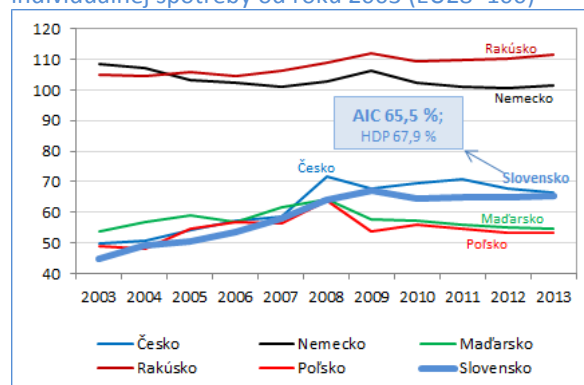
Zdroj: Eurostat

V roku 2013 cenová hladina potravín a nealkoholických nápojov na Slovensku dosiahla 88 % priemeru krajín EÚ28. Ceny potravín a nealkoholických nápojov sú porovnateľné v Maďarsku, Česku a Slovensku, aj keď na Slovensku najvyššie. Relatívne nízka cenová úroveň v porovnaní s priemerom krajín EÚ28 je v Poľsku. Poľsko je charakteristické veľkým produkčným potenciálom

potravinárskeho priemyslu podporeným významnou poľnohospodárskou produkciou (aj v rámci celej EÚ). Ponuková strana tak pravdepodobne umožňuje vytvárať relatívne nižšiu rovnovážnu cenovú hladinu cien potravín a nealkoholických nápojov v porovnaní s krajinami V4. **Treba si uvedomiť, že cenové hladiny sú výsledkom porovnania porovnateľných položiek medzi ktorými však môže dochádzať k výrazným rozdielom z kvalitatívnej stránky. Z tohto pohľadu odlišná cenová hladina v jednej krajine môže byť aj výsledkom kvalitatívne inej úrovne potravinárskych produktov.**

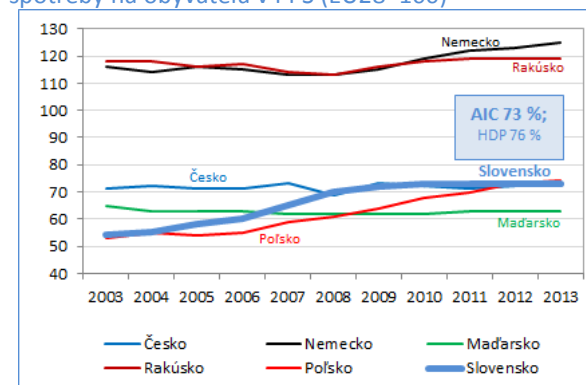
Z časového hľadiska v rámci krajín V4 Slovensko a Česko zaznamenali od roku 2003 najdynamickejší proces konvergenencie cenových hladín individuálnej spotreby v parite kúpnej sily v porovnaní s priemerom krajín EÚ28. Konvergenčný proces sa však vo všetkých krajinách od roku 2009 spomalil až zastavil. V Poľsku a Maďarsku bol od roku 2009 utlmený finančnou a dlhovou krízou, oslabením výmenného kurzu domácich mien a v Česku oslabením výmenného kurzu v roku 2013. Nastúpený trend konvergenencie cenovej hladiny na Slovensku do budúcnosti by mal podporiť predpokladaný pokračujúci rast produktivity práce v porovnaní s priemerom krajín EÚ28. Rýchlejší rast miezd v porovnaní s rastom produktivity práce by mohol vytvoriť cenový tlak, ktoré sa prejaví najmä v dobiehaní cenovej hladiny trhových a netrhových služieb.

Konvergenca cenovej hladiny individuálnej spotreby od roku 2003 (EÚ28=100)

Zdroj: Eurostat

Konvergenca reálnej individuálnej spotreby na obyvateľa v PPS (EÚ28=100)

Zdroj: Eurostat

Pri pohľade na **vývoj reálnej individuálnej spotreby na obyvateľa v parite kúpnej sily Slovensko v roku 2013 dosiahlo 73 % priemeru krajín EÚ28 a úrovňou sme mierne predbehli Česko, čo znamená, že slovenské domácnosti sa majú mierne lepšie ako české.** V porovnaní s rokom 2012 sme konvergovali len mierne prostredníctvom rýchlejšieho rastu nominálnej individuálnej spotreby v porovnaní s priemerom krajín EÚ28. Na druhej strane približovanie individuálnej spotreby k priemeru EÚ28 (po zaokrúhlení na celé číslo) už päť rokov prakticky stagnuje (konvergenčný proces sa od roku 2008 zastavil). Slovenské domácnosti sa od roku 2008 priblížili skutočnej spotrebe českých domácností. Slovenské domácnosti sa majú od roku 2009 lepšie ako české, ale stále len približne z polovice tak dobre ako domácnosti v Rakúsku.

Branislav Karmaziň (branislav.karmazin@nbs.sk)